

Сосюра Володимир Миколайович

(1898-1965 рр.)

Найніжнішим ліриком, українським соловейком називають Володимира Сосюру, чие поетичне слово народжувалося з любові і з любов'ю промовляло до всього суцього на землі. Ліричні вірші, поеми, автобіографічна проза — це безмежний світ поета, це історія, пережита в любові й ненависті, радості й журбі, пережита гостро, до сліз, до знемоги.

В. Сосюра народився 6 січня 1898р. на станції Дебальцеве (нині Донецької обл.). Мати поета, Марія Данилівна Локотош, робітниця з Луганська, працювала в домашньому господарстві, батько, Микола Володимирович, за фахом кресляр, був людиною непосидющою, перемінив багато професій: вчителював по селах, був сільським адвокатом, шахтарем, добре малював і співав.

Дитинство поета минає на Донбасі. Родина Сосюр оселяється в старій хворостянці над берегом Дінця, в єдиній кімнаті якої туляться восьмеро дітей і батьки. З одинадцяти років хлопець іде працювати — спершу до бондарного цеху содового заводу, потім телефоністом, чорноробом, не цурається випадкового заробітку.

Початкову освіту Володимир здобуває під наглядом батька, зачитується пригодницькою літературою (Жуль Верн, Т. Майн Рід, Ф. Купер), віршами О. Кольцова та І. Нікітіна. Від 1911 р. в с. Третя Рота (нині м. Верхнє) навчається в міністерському двокласному училищі. Маючи блискучу пам'ять, легко виходить у кращі учні, захоплюється співом і художньою літературою. Лектуру поета становлять твори Гомера, Шіллера, Гоголя, Пушкіна, Шевченка, Лермонтова, Некрасова, Лесі Українки, Франка. У цей період він захоплюється й лірикою А. Белого, О. Апухтіна, С. Надсона; від 1912 р. сам пробує писати вірші російською мовою.

Продовжує навчання в Кам'янській сільськогосподарській школі, після смерті батька (1915 р.) йде працювати на шахту, потім знову повертається до школи. Тут в 1916-1917 рр. В. Сосюра пише поезії, які вперше публікуються в бахмутській «Народной газете» та лисичанських газетах «Голос рабочего» і «Голос труда».

У 1918 р. В. Сосюра бере участь у повстанні проти кайзерівських і гетьманських військ. Невдовзі потрапляє на кілька місяців до петлюрівських загонів, тікає до червоних, восени 1919 р. опиняється в полоні денікінців. У 1920 р. хворого на тиф В. Сосюру звільняють бійці Червоної Армії.

1920 р. в Одесі В. Сосюра — полікурсант 41 стрілецької дивізії — знайомиться з письменниками Ю. Олешею, Е. Багрицьким, К. Гордієнком, з поезією В. Чумака. У дружньому колі, а часом і в «Кафе поетів» читає власні вірші. Літературне товариство одностайно визнає його поетом, а за образно-інтонаційним ладом, тематикою і традицією — поетом українським. 20 травня в газеті «Одеський комуніст» за підписом «Сумний» з'являється вірш «Відплата», що вважається одним із перших опублікованих українських поезій В. Сосюри. Поет дедалі більше (а від 1921р. майже виключно) пише українською мовою.

Уже добре знаного читачам талановитого поета відкликають з фронту до Харкова. Починається період напруженого творчого життя в колі таких тогочасних молодих майстрів, як В. Блакитний, О. Копиленко, О. Довженко,

1921 р. виходить у світ перша збірка В. Сосюри «Поезії». 1922 р. з'являється друга збірка В. Сосюри, на той час студента Харківського університету, — «Червона зима».

Поет вільно почувається у складному, повному багатьох течій літературному процесі, не приєднуючись остаточно до якогось одного угруповання і не надаючи цьому особливої ваги.

Пристрасну чуттєву лірику приносять книги 1924 р. «Осінні зорі» і «Місто». Народжуються такі перлини новочасної лірики, як «Ластівки на сонці...», «Магнолії лимонний дух...», «Вже в золоті лани...», «Такий я ніжний...» та інші.

З 1923 р. після короткочасного навчання на робітфаку Харківського інституту народної освіти (тут поет опинився в рідкісній ситуації, коли він вивчав історію літератури, а вся молодь України за хрестоматією Плевако студіювала його власну творчість) В. Сосюра повністю віддається літературній праці. У 1928-1929 рр. виходять поеми В. Сосюри «Вчителька», «Поет», «Заводянка», «ГПУ», публікуються збірки віршів «Коли зацвітуть акації», «Де шахти на горі» (1926), «Серце» (1931), «Червоні троянди» (1932). Поет бере активну участь у літературному житті — багато виступає перед робітниками, на творчих дискусіях і вечорах.

У 1930-х роках поет багато працює в галузі художнього перекладу (поезія О. Пушкіна, М. Лермонтова, О. Блока, Христо Ботева, І. Петникова). Здобута в багатьох роздумах філософічна ясність думки вносить у книжки поета («Нові поезії», 1937; «Люблю», 1939) почуття творчої впевненості й оптимізму. У 1937 р. В. Сосюра починає працювати над романом у віршах «Червоногвардієць», який закінчує 1940 р.

Велика Вітчизняна війна застає В. Сосюру в Кисловодську. Він повертається до Києва і за рішенням урядових інстанцій разом з іншими письменниками старшого віку виїздить до Уфи. Тут пише поему «Син України» (1942), видає поетичні збірки «В годину гніву» і «Під гул кривавий» (1942). У 1944 р. В. Сосюра закінчує роботу над поемою «Мій син». В роки війни він як військовий кореспондент фронтової газети «За честь Батьківщини» бере участь у роботі українського радіокомітету, виступає як пропагандист і агітатор, виїздить на фронт. 1944 р. поет повертається до Києва.

1947 р. виходить з друку збірка поезій «Щоб сади шуміли», відзначена в 1948 р. Державною премією I ступеня.

Активно працює В. Сосюра у великих поетичних жанрах (поеми «Студентка», 1947; «Вітчизна», 1949), в галузі художнього перекладу звертається до поезії С. Кудаша, М. Тихонова, Л. Гіри, О. Одоєвського, К. Рилєєва та ін.

Поезії громадянського звучання сповнені збірки «Поезії» (1950), «Вибрані поезії» (1951), «За мир» (1953). В цей же час з'являються такі великі твори В. Сосюри, як історико-публіцистична поема «Україна» (1951), драматична мініатюра «Дочка лісника» (1957), ліро-епічна поема «Біля шахти старої» (1957). Лірика В. Сосюри кінця 50-х років сповнена гармонії людини і природи (збірка «На струнах серця» (1955)). Численні вірші збірок «Солов'їні далі» (1957) і «Біля шахти старої» (1958) присвячує В. Сосюра рідній

Донеччині. Не полишає В. Сосюра й перекладацької праці.

За збірки поезії «Ластівки на сонці» і «Щастя сім'ї трудової» В. Сосюра 1963 р. удостоюється звання лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка.

Останньою ліро-епічною поемою В. Сосюри була поема «За владу Рад» (1964), останніми збірками — «Осінні мелодії» і «Весни дихання» (1964). 8 січня 1965 р. поета не стало, але старість і хвилини не мала над ним влади.

Джерело: [Володимир Сосюра \(1898-1965\)](#)